

คุณภาพชีวิตเยาวชนท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Quality of Life of Youth Amid Unrest in Three Southern Border Provinces

อิรฟาน เจ๊ะอุบง^{1*} และ अबดุลเลาะ เจ๊ะหลง²

Irfan Che-ubong^{1} and Abdullah Chelong²*

¹สาขาวิชาชุมชนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จ. สงขลา 90110

¹Department of Community Studies, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus, SongKhla, 90110, Thailand

²สาขาวิชาสังคม วัฒนธรรม และการพัฒนามนุษย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จ. สงขลา 90110

²Department of Society, Culture, and Human Development, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus, SongKhla, 90110, Thailand

*Corresponding author: E-mail: 6311110292@psu.ac.th

(Received: January 4, 2024; Revise: February 13, 2024; Accepted: April 26, 2024)

Abstract: The purpose of this qualitative research is to study the quality of life for youth amid the unrest in the three southern border provinces. The data were collected from in-depth interviews and participant observations, involving the key informants, consisting of 5 groups with a total of 17 participants. The process of examining data through data triangulation involves asking the same questions to different individuals at different times and locations. Subsequently, the data is analyzed to generate summaries and descriptive analyzed reports. The data indicated that the unrest in the three southern border provinces has had an impact on the quality of life of youth in the region for 7 aspects; health and sanitation effects to body, mental health, emotions, consciousness and having good consumption of nutrition, education plays an important role in improving the quality of youth life, working life a mother who used to be a follower must adapt to become a leader and work to support the family, household economy this affects the decreased family financially suddenly, family life the relationship of family will not be the same as ordinary families, living environment resulting in a sense of vulnerability and fear in both life and property aspects, and public sector management there are assistance and healing processes, including peaceful median processes to solve unrest events to is calm again.

Keywords: Quality of life, youth, three southern border provinces

บทคัดย่อ: การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตเยาวชนท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจงประกอบด้วย 5 กลุ่ม จำนวน 17 คน ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) โดยการถามซ้ำตัวบุคคล แต่ต่างเวลา สถานที่ และหลายบุคคลในประเด็นคำถามเดียวกัน จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างบทสรุป และรายงานผลเชิงวิเคราะห์พรรณนาผลการวิจัยพบว่า เหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชนในพื้นที่ ดังนี้ 1) ด้านสุขภาพอนามัย ส่งผลกระทบต่อมีร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสติปัญญา รวมถึงการมีโภชนาการที่ดี 2) ด้านการศึกษา การศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน 3) ด้านชีวิตการทำงาน คุณแม่ที่เคยเป็นผู้ตามต้องปรับตัวเป็นผู้นำ

และทำงานหาเงินมาจุนเจือครอบครัว 4) ด้านเศรษฐกิจในครัวเรือน ส่งผลให้รายได้ในครอบครัวลดลงอย่างกะทันหัน 5) ด้านชีวิตครอบครัว ครอบครัวไม่มีความสมบูรณ์เหมือนครอบครัวทั่วไปในสังคม 6) ด้านสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต ส่งผลให้เกิดความกลัว หวาดระแวง ในการดำรงชีวิตประจำวันทั้งในด้านชีวิตและทรัพย์สิน และ 7) ด้านการบริหารจัดการของรัฐ มีกระบวนการช่วยเหลือเยียวยา และจัดกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพในการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ให้กลับมาสงบสุขอีกครั้ง

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต เยาวชน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำนำ

นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นอย่างยาวนานจวบจนถึงปัจจุบัน เป็นผลให้เกิดความสูญเสีย เกิดความหวาดระแวง วิตกกังวล หวาดกลัว ไม่มั่นใจในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป (Cheuseng, 2015) โดยศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ รายงานข้อมูลสถิติสะสมเหตุการณ์ชายแดนใต้ที่เกิดขึ้น นับตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 ถึงเดือนสิงหาคม 2566 เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงทั้งหมด 22,166 ครั้ง มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 13,968 คน เสียชีวิต 7,520 คน ในที่นี้รวมไปถึงเด็กและเยาวชนด้วย (Institute for Peace Studies, 2023) ลักษณะของความรุนแรงที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้สร้างความเสียหายในหลายมิติทั้งทางด้านสังคม กายภาพ และทางด้านจิตใจ (Rattakul, 2017) ภาพสะท้อนหนึ่งซึ่งเป็นผลกระทบที่ชัดเจนจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ผู้ที่เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงวัยเจริญพันธุ์และเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (Southern Observation Center, 2012) ทำให้มีหญิงหม้ายและเด็กกำพร้าจำนวนมากไม่น้อยจากการสูญเสียหัวหน้าครอบครัวซึ่งเป็นกำลังหลักและความหวังของครอบครัว และส่งผลกระทบต่อตรงไปถึงความเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตของกลุ่มเด็กและเยาวชน นำไปสู่ปัญหาทางจิตใจ ความไม่ปลอดภัยในชีวิต รวมถึงการพัฒนาทักษะชีวิตอื่น ๆ ตามมาอีกด้วย

ความรุนแรงที่เกิดในลักษณะดังกล่าว มักจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่เกิดเหตุ กล่าวคือเหตุการณ์รุนแรงที่ดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่องส่งผลให้เยาวชนมีโอกาสเผชิญกับความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเครียดภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (posttraumatic stress disorder: PTSD) ได้ ในอนาคต (Hataiyusuk *et al.*, 2020) ซึ่งภาวะผิดปกติทางจิตใจภายหลังภัยอันตรายเป็นภาวะของความกลัว ความวิตกกังวลทางด้านจิตใจที่มักเกิดขึ้นกับบุคคลผู้ที่ประสบพบเห็น หรือเป็นพยานในเหตุการณ์รุนแรงที่มีอันตรายถึงชีวิต รายงานวิจัยเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบหลายเรื่องระบุว่า เหตุการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของเด็กและวัยรุ่น ดังเช่นงานวิจัยของ Panyayong and Juntalasena (2009) พบว่า ปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียนในพื้นที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง โดยมีอาการ PTSD ร้อยละ 21.9 และรายงานอีกหลายเรื่องที่มีการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน อีกนัยหนึ่งปรากฏการณ์ความขัดแย้งที่มีความยืดเยื้อเรื้อรังดังกล่าวนำไปสู่ความกังวลใจในความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สินของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ต้องเติบโตภายใต้สถานการณ์ความรุนแรงนำไปสู่ข้อจำกัดการมีคุณภาพชีวิตที่ดีไม่ว่าโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ หรือ

สิ่งแวดล้อมในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ต่อความหลากหลายทางชาติพันธุ์

บทความวิจัยฉบับนี้ จึงฉายภาพให้เห็นถึงปรากฏการณ์และเรื่องราวของคุณภาพชีวิตเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังดำเนินอยู่ภายใต้สถานการณ์ความรุนแรง อันเป็นการทำความเข้าใจความหมายและระบบคุณค่าทางความคิดความรู้สึกตามการรับรู้ของประสบการณ์ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Heidegger, 1962) ทั้งนี้ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดแนวทางให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน รวมถึงออกแบบหลักสูตรการพัฒนากลุ่มเยาวชนที่สอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่กำลังดำเนินขึ้น อันเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมุ่งศึกษาคุณภาพชีวิตเยาวชนท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนกรกฎาคม 2566 - ตุลาคม 2566 ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่วิจัยแบบเจาะจง คือ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยกลุ่มเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) กลุ่มองค์กรที่มีบทบาทในการสนับสนุนและกลุ่มนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนทั้งสิ้น 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคำถามในประเด็นสำคัญที่ต้องการข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อนำมาตอบคำถามวิจัย การตรวจสอบ

ข้อมูลผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในการศึกษาวิจัยผ่านกระบวนการตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) โดยการถามซ้ำตัวบุคคล แต่ต่างเวลา สถานที่ และหลายบุคคลในประเด็นคำถามเดียวกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) ผู้วิจัยได้แบ่งผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย 5 กลุ่ม จำนวน 17 คน กำหนดเกณฑ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับฐานะผู้ได้รับผลกระทบและผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้ 1) กลุ่มเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 10 คน 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐที่มีบทบาทในการช่วยเหลือเยียวยา จำนวน 3 คน 3) กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือเยียวยา จำนวน 2 องค์กร จำนวน 2 คน 4) กลุ่มองค์กรที่มีบทบาทในการสนับสนุนการช่วยเหลือช่วยเหลือเยียวยา จำนวน 1 คนและ 5) กลุ่มนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 1 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) จากการทบทวนเอกสารต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการสนับสนุนประเด็นที่ได้ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสำรวจเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม (literature review) การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ กล่าวคือ นำข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) นำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่ได้ตั้งไว้ มุ่งใช้ทฤษฎีต่าง ๆ เป็นแนวทางประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้มีข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งในบทความชิ้นนี้ได้นำกรอบแนวคิดองค์ประกอบของความอยู่ดีมีสุขของ ศาตราจารย์นายนันต์ คัคควานี มา

ประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์เป็นข้อมูลเชิงพรรณนาความเพื่อตอบและสนับสนุนวัตถุประสงค์ในการศึกษา และสรุปผลในการวิจัยเพื่อเตรียมพร้อมนำเสนอต่อไป

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชนใน 7 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านสุขภาพอนามัย

ในสภาวะการณ์ที่เกิดความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของเยาวชนในมิติร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา จากการสัมภาษณ์พบว่าส่วนใหญ่มีการกล่าวถึงผลกระทบด้านจิตใจเป็นหลักอันเป็นผลให้เกิดความวิตกกังวล หวาดระแวง ซึ่งสภาวะการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชนในพื้นที่โดยตรงดังผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “...ช่วงนั้นเป็นช่วงที่ทางครอบครัวเราไม่กล้าเจอคนมีความระแวง วิตกกังวล คือไม่กล้าออกจากบ้านไม่กล้าเจอสังคม...” (มีร่า, (นามสมมุติ), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2566) การให้ข้อมูลดังกล่าวยังสอดคล้องกับ อาดัม (นามสมมุติ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2566) กล่าวว่า “...ในช่วงแรกเป็นช่วงที่จิตใจกระทบกระเทือนอย่างมากคนพูดอะไรถึงเหตุการณ์หรือคำว่าพื่อน้ำตาจะไหล ใจจะวูบ ๆ ซึ่งมันเป็นอะไรที่เราไม่อยากจะทำ ไม่อยากคิดเลย แต่พอเราไปข้างนอกสังคมคนเขาก็จะถามเราว่าเป็นอย่างไรบ้าง มันเหมือนเป็นการตอกย้ำเรา...”

จะเห็นได้ว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลให้เกิดความกลัวซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจ นับเป็นปัญหาลำดับต้น ๆ ของผู้ได้รับผลกระทบเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าว และนำไปสู่การมีปัญหาคืออื่น ๆ ตามมาในอนาคต เช่น ภาวะเก็บกด กลัวการเข้าสังคม ฯลฯ

2) ด้านการศึกษา

ท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนที่ได้รับผลกระทบ ความรู้ที่ได้รับจะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญเหตุการณ์ดังกล่าวให้ผ่านพ้นไปได้ และไปเป็นบุคคลที่ดีของสังคมต่อไป ดังผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ว่า “...เรารู้สึกโชคดีมาก มันทำให้เราเหมือนยังโตขึ้นไปเรื่อย ๆ ในความคิดที่ดีขึ้นมาก ไม่ได้มีความคิดในแง่ลบ เรารู้ว่าครอบครัวเราไม่สมบูรณ์แต่พอเราเริ่มเรียน เริ่มเรียนรู้ เริ่มเจอเพื่อน เจอคนหลายรูปแบบ เจอคนหลายความคิด...” (มีร่า, (นามสมมุติ), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2566) การให้ข้อมูลของเยาวชนผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าวยังสอดคล้องกับ อาดัม (นามสมมุติ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2566) ซึ่งเป็นเยาวชนที่ได้รับผลกระทบและมองการศึกษาว่าเป็นแนวทางแห่งชีวิตว่า “...ช่วงเรียนอยู่มัธยมปลายมีทุนแลกเปลี่ยนไปญี่ปุ่น พอสมัครก็สอบผ่านก็ไปญี่ปุ่น ทำให้ชีวิตเราเปิดกว้างขึ้นทำให้เราเห็นว่าโลกของเราไม่ได้มีแค่นี้ ทำให้เรามี Passion ที่อยากจะใช้ชีวิตถึงตัวเองจะสูญเสียอะไรหลาย ๆ อย่าง แต่เราก็มีโอกาสหลายอย่างเหมือนกัน...”

ในพื้นที่ที่มีความรุนแรง การศึกษากลับมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ให้สามารถเติบโตและผ่านพ้นเหตุการณ์อันเลวร้ายไปได้นับเป็นเครื่องมือหนึ่งในการปลดพันนาการความคิด ความเชื่อและทัศนคติของผู้ได้รับผลกระทบให้สามารถยอมรับและเผชิญความจริงภายใต้ข้อจำกัดที่เกิดขึ้น

3) ด้านชีวิตการทำงาน

จากการลงพื้นที่ภาคสนามและข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่พบว่า เยาวชนไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงแต่ได้รับผลกระทบทางอ้อมเนื่องจากเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบส่วนใหญ่มักได้รับผลกระทบจากการ

สูญเสียคุณพ่อซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว และเป็นบุคคลสำคัญในการหารายได้หลัก เมื่อสูญเสียผู้เป็นเสาหลักย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาในครอบครัวขึ้น ซึ่งคุณแม่ที่เคยเป็นผู้ตามก็ต้องปรับตัวเพื่อเป็นผู้นำและทำงานในการหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ตั้งผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า "...ตอนนั้นแม่ไม่ได้ทำงานเป็นแค่มแม่บ้าน ตอนนั้นจะเป็นพ่อที่หาเงิน ก็จะดูแลค่าใช้จ่ายภายในบ้านด้วยความเราขาดพ่อไปแบบกะทันหัน คุณแม่เหมือนเสียศูนย์ไปพอสมควร ช่วงนั้นคุณแม่มีฝีมือการเย็บก็นำทักษะตรงนั้นมาเลี้ยงชีพ พี่ชายคนโตก็มีทำงานเสริมบ้าง ญาติพี่น้องก็มีความช่วย..." (มิม่า, (นามสมมุติ), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2566) การให้ข้อมูลดังกล่าวยังสอดคล้องกับ อาตัม (นามสมมุติ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2566) กล่าวว่า "...ก็ทำให้ชีวิตหลังจากนั้นก็ต้องแยกย้ายอยู่จากแม่ แม่ก็ต้องไปเทพา เราก็ดูแลกลับมาอยู่ละมาอยู่กับตากับยาย แม่ต้องทำงานหนักเพื่อส่งลูกเรียนจนจบ..."

การสูญเสียบุคคลในครอบครัวเปรียบเหมือนเป็นการสูญเสียรากฐานที่สำคัญ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าครอบครัวเพื่อทำทุกวิถีทางในการหาเงินมาจุนเจือครอบครัวนำไปสู่ความอบอุ่นของครอบครัวที่ลดลงและเยาวชนอยู่ภายใต้สถานการณ์เติบโตอย่างโดดเดี่ยว

4) ด้านเศรษฐกิจในครัวเรือน

หลังจากที่เยาวชนต้องเผชิญกับเหตุการณ์การสูญเสียผู้เป็นอันที่รัก อันเป็นผลที่เกิดจากเหตุการณ์ความไม่สงบซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นบุคคลสำคัญในการหารายได้หลักส่งผลให้รายได้ในครอบครัวลดลงอย่างกะทันหันและส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงินในครอบครัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตั้งผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า "...ช่วงนั้นพ่อเป็นหัวหน้าครอบครัว พ่อสูญเสียไปก็แย่มาก กว่าที่หน่วยงานจะเยียวยาก็ผ่านไปหลายปี สถานะทางการเงินก็แย่มาก แม่ก็ต้องทำงานหนักเพื่อหาเงินช่วงนั้นก็จำได้ว่าต้องหยิบบัญชีที่น้องเพื่อจะไปเรียน ก็เป็นช่วงที่ทำให้รู้สึกบ่นทอนชีวิตมาก..." (อาตัม, (นาม

สมมุติ), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2566) การให้ข้อมูลดังกล่าวยังสอดคล้องกับ มิม่า (นามสมมุติ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2566) กล่าวว่า "...แต่ช่วงที่พ่อเสียใหม่ ๆ ทางบ้านก็คิดหนี้ค่อนข้างที่จะเยอะ แต่พ่อก็มีที่ดินที่ยังเหลืออยู่แม่เลยตัดสินใจขายก็เอาเงินส่วนนั้นไปจ่ายหนี้ก่อน บางคนที่เขาใจดีหน่อยก็ยกหนี้ให้ เขาไม่ได้เรียกเก็บ ให้คอตตาเกาะฮ (บริจาคทาน) ไปเลย..."

จะเห็นได้ชัดว่าในช่วงแรกของผู้ที่ได้รับผลกระทบพบปัญหาเรื่องรายได้ในครอบครัว นำไปสู่การมีภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาต่อเนื่องของผู้ที่ได้รับผลกระทบนอกจากต้องสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักแล้วกลับต้องโดนตอกย้ำด้วยภาระอื่น ๆ ที่ตามมา

5) ด้านชีวิตครอบครัว

ในส่วนของชีวิตครอบครัวส่งผลต่อเยาวชนเนื่องจากเหตุการณ์จะส่งผลให้สูญเสียหัวหน้าครอบครัว โดยส่วนใหญ่เพศชายจะมีอัตราการเสียชีวิตจากเหตุการณ์มากกว่าเพศหญิง เป็นภาพสะท้อนว่าครอบครัวของเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบจะไม่มีคุณสมบัติเหมือนครอบครัวทั่วไปในสังคม จึงเป็นเหตุให้ผู้ได้รับผลกระทบต้องมีการพึ่งพาตัวเองในการดำรงชีวิตถึงแม้ต้องเผชิญเหตุการณ์เลวร้ายดังกล่าวก็ตาม ตั้งผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า "...หลังจากนั้นครอบครัวก็ไม่มีสมบูรณ์เลย ความอบอุ่นของครอบครัว การมีกิจกรรมร่วมกันคือไม่มีเลย แม่เองก็ต้องทำงานหนักเพื่อส่งลูกเรียนมันก็ทำให้เราต้องดิ้นรนด้วยตัวเอง เราคิดว่าเราจะไม่มานั่งเสียใจกับโชคชะตาที่เราเจอ แต่เราก็อยากเห็นอนาคตตัวเองที่มันดีขึ้นกว่านี้ เราอยากเห็นอนาคตตัวเองที่มันดีขึ้นในความไม่สมบูรณ์แบบ..." (ตัม, (นามสมมุติ), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2566) การให้ข้อมูลดังกล่าวยังสอดคล้องกับ มิม่า (นามสมมุติ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2566) กล่าวว่า "...การโตของเราเป็นการโตที่ต้องพึ่งพาตนเอง แม่จะสอนให้เรายืนด้วยตัวเอง เราก็เลยทำอะไรเป็นตั้งแต่ช่วงเด็กเลย ก็คือจิตแพทย์

วิเคราะห์ว่า ครอบครัวเราทุกคนจะโตเกินอายุ...” และการขาดหายไปของผู้เป็นพ่อหรือเสาหลักของครอบครัว ส่งผลให้เยาวชนซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดความรู้สึกถึงการถูกพรากบางสิ่งบางอย่างไปจากตนเอง จนเกิดผลกระทบทางจิตใจขึ้น ดังผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “...มันก็มีอะไรที่เราารู้สึกว่าบั้นตอนชีวิต พ่อเราไปถึงโรงเรียนเราก็เห็นเพื่อนมีพ่อแม่มารับมาส่ง แต่เราไม่มี ก็รู้สึกน้อยใจ แต่เราก็ไม่อยากทำร้ายชีวิตตัวเอง เพราะเราหวังอยากเห็นความสำเร็จของตนเอง...” (ฟาติน, (นามสมมุติ), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2566)

เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบด้านสัมพันธภาพในระดับครอบครัวอย่างมาก ส่งผลให้เกิดความไม่สมบูรณ์ของครอบครัวจนเกิดบาดแผลทางจิตใจขึ้น แต่กระนั้นผู้ที่ได้รับผลกระทบพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อทำตามความฝันให้สำเร็จ นับเป็นภาพสะท้อนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการเติบโตภายใต้ความไม่สมบูรณ์

6) ด้านสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต

เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตในพื้นที่ ทำให้เกิดความกลัว หวาดระแวง ในการดำรงชีวิตประจำวันทั้งในด้านชีวิตและทรัพย์สิน ดังผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “...ช่วงแรก ๆ พวกเราทุกคนก็ระแวงไปเลย เหมือนจะไปซื้อกับข้าวก็จะฝากเพื่อนบ้านไปซื้อแทน แม่จะตัดขาดจากสังคมไปเลยในช่วงปีสองปีแรก แทบไม่เจอคนใครมาเคาะบ้านแม่ไม่เปิดให้ นอกจากเขาบอกว่าคือใคร มาจากไหน...” (มिर่า, (นามสมมุติ), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2566) การให้ข้อมูลของเยาวชนผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าวยังสอดคล้องกับตั้ม (นามสมมุติ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2566) กล่าวว่า “...ช่วงแรก ๆ เราก็กินเด็กอยู่ แต่ช่วงนั้นเหตุการณ์น่ากลัว พ่อเราว่ามีเหตุการณ์ยิงเราไม่อยากไปไหน

เรากลัวมาก พอเราได้ยินข่าวหรือได้ยินเสียงปืนขึ้นมามันทำให้เรานึกถึงเหตุการณ์พ่อเราเสียเลย มันทำให้เรามีปมอยู่ในช่วงแรก ๆ แต่พอโตมามันก็ทำให้เราเข้มแข็งขึ้น...” จากการลงพื้นที่ลงเก็บข้อมูลของนักวิชาการซึ่งถือว่ามี ความเข้าใจบริบทแวดล้อมในพื้นที่สามจังหวัดได้เป็นอย่างดี จึงได้เสนอความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ความไม่สงบว่าสภาพแวดล้อมในพื้นที่นั้นเป็นสังคม ที่เกิดจากความรุนแรง ทำให้เยาวชนที่เติบโตในช่วงปี 2547 เป็นต้นเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมที่มีสภาวะสงครามและใช้ความรุนแรงดังที่ แอน (นามสมมุติ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2566) กล่าวว่า “...สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันนี้ไม่เอื้อให้เด็กเติบโตมามีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ โดยเฉพาะในเรื่องของการไม่ใช้ความรุนแรง เราทำให้เขาอยู่ในสังคมที่มีความรุนแรง ไม่ว่าจะป็นปืนหรือการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ เราเรียกได้ว่าสังคมในพื้นที่นี้เป็นสังคมที่มีความรุนแรง โดยที่เราชินกับมันมา 20 ปี แล้วเด็กก็ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาในสิ่งที่เขาถูกปฏิเสธหรือในสิ่งที่เขาไม่ได้รับการปฏิบัติที่ดี เราต้องแก้สิ่งแวดล้อม ก็คือเราต้องสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง โดยต้องเป็นการสร้างสันติภาพที่สังคมไม่ได้มีแค่เรื่องของกฤษฎีความรุนแรงทางกายภาพ แต่ต้องเป็นการยุติความรุนแรงทั้งเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรม...”

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดปัญหามากมายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การก่อเหตุไม่จำเป็นคือการยิง การปะทะ การระเบิด หรือการละเมิดสิทธิเสรีภาพของภาครัฐผ่านการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ เหล่านี้ล้วนส่งผลให้การดำรงชีวิตในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นแตกต่างไปจากพื้นที่อื่น ๆ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนที่เติบโตในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นเติบโตในสังคมที่มีความรุนแรง และอาจใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาในอนาคต

7) ด้านการบริหารจัดการของรัฐ

การบริหารจัดการของภาครัฐต่อเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีกระบวนการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ และจัดกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพในการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ให้กลับมาสงบสุขอีกครั้ง ดังผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “...ก็จะมีหน่วยงานต่าง ๆ เริ่มมีบทบาทกับครอบครัวเรามากขึ้นตอนนั้นจะมีหน่วยงานรัฐ หน่วยงานภาคประชาสังคมจะมาช่วงหลังแล้ว ก็จะมีการให้ทุนการศึกษา จนจบปริญญาตรี...” (มิร่า, (นามสมมุติ), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2566) การให้ข้อมูลดังกล่าวยังสอดคล้องกับ อาตัม (นามสมมุติ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2566) กล่าวว่า “...การเยียวยาของภาครัฐ หากได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์คุณก็ จะได้รับการเยียวยา มีทุนการศึกษาจนจบปริญญาตรี มีเงินก้อนให้ แล้วก็มีเป็นรายเดือนด้วย...” แต่ กระนั้นการบริหารจัดการของรัฐในมุมมอง นักวิชาการพบว่ายังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง อันเนื่องมาจากมุ่งเน้นการพัฒนาโดยใช้ทรัพยากรเงินเพียงอย่างเดียว ดังที่ แอน (นามสมมุติ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2566) กล่าวว่า “...ถ้าโดยส่วนตัวแล้วมองว่ารัฐล้มเหลวในการสร้างสังคมที่ดี เราไม่ได้มองในเรื่องของการพัฒนา รัฐใช้วิธีการพัฒนาโครงการ โครงสร้าง ใช้เงินเข้ามาแก้ปัญหา สร้างสัมพันธ์ด้วยการให้เงินกับผู้คนหลากหลาย แต่รัฐไม่ได้สร้างสิ่งแวดล้อมที่มันเหมาะสมและเอื้อให้คนมีการศึกษาที่ดี ถ้าเราเข้าไปในชุมชนเราจะรับรู้ได้เลยว่า การศึกษาบ้านเราต่ำเตี้ยมาก แทบจะเรียกได้

ว่าศูนย์ถ้าเราจะให้ความรู้หรือแทรกแซงทางความคิด คุณต้องเริ่มต้นจากศูนย์ แสดงว่าคุณภาพทางการศึกษาของเรามันต่ำมากแล้วการที่เราจะเปลี่ยนแปลงสังคมกับกลุ่มคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้นหมายความว่าเราต้องเริ่มต้นจากศูนย์ในขณะเดียวกันรัฐให้ในเรื่องของการพัฒนา ให้ในเรื่องของเงินในการพัฒนา ซึ่งทั้งสองอย่างมันทำให้การแก้ไขปัญหาภาคใต้ล้มเหลวในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม และ Peace Infrastructure โครงสร้างทางด้านสันติภาพในระดับท้องถิ่น ยังเป็นการทำงานแบบควบคุม กดทับ...”

เป็นที่ประจักษ์ว่าหน่วยงานภาครัฐดูแลเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบผ่านการมอบทุนการศึกษา ดูแลสภาพจิตใจโดยจิตแพทย์ และติดตามผลโดยนักสังคมสงเคราะห์ นอกจากหน่วยงานภาครัฐแล้วภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเยียวยาของภาครัฐเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่าทุกภาคส่วนมีความพยายามแก้ไขปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นดังกล่าวให้กลับมาสงบสุขอีกครั้ง แต่กระนั้นในมุมมองนักวิชาการการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่นั้นยังไม่มีประสิทธิภาพและไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้จริง ซึ่งผู้วิจัยคิดเห็นว่าหากสามารถนำทุกภาคส่วนมาบูรณาการร่วมกันและ ประนีประนอมรับฟังความคิดเห็นและข้อบกพร่องของแต่ละหน่วยงานในการแก้ไขปัญหา และร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขรวมกันอาจนำมาซึ่งความสงบสุขในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เร็วขึ้น

เพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

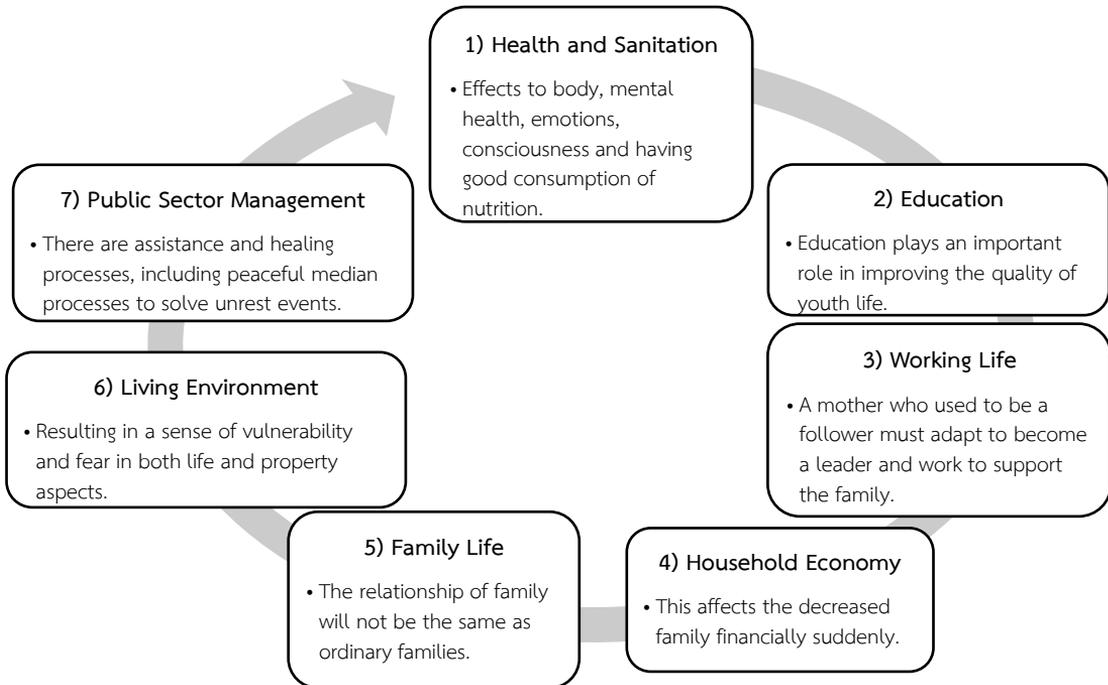

Figure 1. The unrest in the Three Southern Border Provinces has had an impact on the quality of life of youth in the region for 7 aspects

อภิปรายผล

เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชนในพื้นที่หลายมิติ ประกอบด้วย 1) มิติทางด้านร่างกาย 2) มิติด้านจิตใจ 3) มิติทางด้านสังคม และ 4) มิติทางด้านเศรษฐกิจ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่งผลต่อชีวิตและทรัพย์สินตลอดระยะเวลาจนจะครบ 2 ทศวรรษ ซึ่งจากผลการศึกษานั้นสอดคล้องกับองค์ประกอบของความอยู่ดีมีสุขตามกรอบแนวคิดของศาสตราจารย์นาค คึกวานี ซึ่งครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิตที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นองค์รวม จำแนกออกเป็น 7 ด้านดังต่อไปนี้ 1) ด้านสุขภาพอนามัย 2) ด้านความรู้ 3) ด้านชีวิตการทำงาน 4) รายได้และการกระจายรายได้ 5) ชีวิตครอบครัว 6) สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต และ 7) การบริหารจัดการที่ดีของรัฐ

(Sripukdee and Sukontamarn, 2017) โดยสามารถอธิบายแต่ละด้านดังนี้

ด้านสุขภาพอนามัย การมีสุขภาพที่ดีสมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคมเชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล (Akharawirawat and Banchonhattakit, 2022) โดยเฉพาะการมีสุขภาพจิตที่ดีมีความสำคัญอย่างมากในกลุ่มเยาวชนสอดคล้องกับรายงานจับตาทิศทางสุขภาพคนไทย ปีพ.ศ. 2564 ของ Thai Health Promotion Foundation (2021) ที่ระบุว่า ปัญหาสุขภาพจิตที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนไม่เพียงส่งผลกระทบในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่อาจส่งผลกระทบต่อทั้งชีวิตของพวกเขา ทั้งในด้านสุขภาพทางกาย และในด้านพฤติกรรม ปัญหาสุขภาพจิตยังอาจทำให้เด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยเรียนรู้มีประสิทธิภาพการเรียนรู้ลดลง และเสี่ยงหลุดออก

จากระบบการศึกษา โดยเฉพาะเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ที่มีความรุนแรง อันส่งผลกระทบต่อเยาวชนจนเกิดความวิตกกังวล หวาดระแวง ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชนในพื้นที่โดยตรง

ด้านการศึกษา การมีความรู้และได้รับการศึกษาที่ดีเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่มีความท้าทายและมีความก้าวหน้าที่ไม่หยุดยั้งอย่างเป็นพลวัตในศตวรรษที่ 21 นั้น ความรู้จึงมีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาให้เยาวชนเป็นบุคคลที่ดีและมีคุณภาพของสังคมต่อไปซึ่งสอดคล้องกับวิจัยเรื่องการรับรู้ของประชาชนต่อความอยู่ดีมีสุขในชุมชนบางไผ่ ของ Supaporn (2009) ที่ระบุว่า การมีความรู้จะช่วยเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาสามารถนำความรู้มาปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งนี้เพราะความรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ในการยกระดับความอยู่ดีมีสุขของคน ความรู้ช่วยเสริมสร้างศักยภาพของคนให้มีทักษะความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ด้านชีวิตการทำงาน การทำงานภายใต้พื้นที่เหตุการณ์ความรุนแรงนับเป็นความท้าทายอย่างยิ่ง เนื่องจากมีความเสี่ยงในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงาน อาจได้รับผลกระทบต่อเหตุการณ์และส่งผลกระทบต่อครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบซึ่งเป็นการสูญเสียที่ไม่อาจจะประเมินค่าได้การทำงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและต้องเข้าใจบริบทในพื้นที่อย่างแจ่มแจ้ง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูในพื้นที่พหุวัฒนธรรม ของ Kaerattanasri (2013) ที่ระบุว่า เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ สภาพการปฏิบัติงาน มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และยังสอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ Na Ranong and Borwornuntakul

(2019) ที่ระบุว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าตนมีความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับระดับปานกลาง ซึ่งเป็นภาพสะท้อนให้ผู้อ่านได้เห็นชัดว่าเหตุการณ์ความไม่สงบมีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้คนในพื้นที่

ด้านเศรษฐกิจในครัวเรือน รายได้นับเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้สามารถดำเนินได้อย่างไม่หยุดยั้ง และรายได้ดังกล่าวนี้เองมีบทบาทสำคัญหลากหลาย อาทิ นำไปเลี้ยงดูพ่อแม่ นำไปเลี้ยงดูครอบครัว หรืออื่น ๆ ส่งผลให้หากขาดรายได้จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของตนเองและไม่เพียงเท่านั้นยังส่งผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้องทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่องแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า: สถานการณ์และคุณภาพชีวิต ด้านรายได้กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ของ Khanamkhaew (2022) ที่ระบุว่า แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ามีรายได้จากการทำงานเป็นแรงงานรับจ้างรายวัน รายได้จากการทำงานนอกเวลา รายได้พิเศษจากการรับจ้างทั่วไป เพื่อเป็นรายได้ เป็นหลักประกันทางการเงิน เพื่ออนาคตของตนเองและครอบครัวในอนาคต เช่น ส่งให้พ่อแม่ หรือเพื่อใช้ในยามจำเป็น และสอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่องแรงงานพม่า : คุณภาพชีวิตและการสร้างความหมายใหม่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ของ Khaenamkhaew (2022) ที่ระบุว่า แรงงานพม่าทำงานเพื่อหาเงินหรือจำเป็นต้องทำงานสร้างรายได้เพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว อีกทั้งแรงงานพม่าสามารถสร้างเนื้อสร้างตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่แรงงานพม่าจะได้รับการดูแลในคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ด้านชีวิตครอบครัว ครอบครัวนับเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเยาวชนนับตั้งแต่กำเนิด ในสถานการณ์ปกติครอบครัวนับเป็นสถาบันที่มีหน้าที่อบรม ขัดเกลา เลี้ยงดูและดูแลขั้นต้นก่อน

เปลี่ยนผ่านไปสู่สถาบันในระดับที่สูงขึ้นอย่างโรงเรียน เพื่อพัฒนาให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเวลา สัมพันธภาพในครอบครัว และคุณภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ กรุงเทพมหานคร ของ Chumchuy *et al.* (2021) ที่ระบุว่า นิสิตนักศึกษาที่มีการบริหารเวลาสูงและสัมพันธภาพในครอบครัวสูง จะมีคุณภาพชีวิตสูงด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตนักศึกษามีการบริหารเวลาที่ดี กำหนดเป้าหมาย มีการวางแผนในการทำกิจกรรมของตนเองและครอบครัว แต่หากอยู่ภายใต้สถานการณ์บังคับจำเป็นต้องเติบโตในสภาวะการที่ไม่ปกติไม่ว่าจะเป็นสาเหตุใดก็ตามย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่กระนั้นผู้เป็นเสาหลักของครอบครัวย่อมมีความสำคัญอย่างมาก หลังจากเผชิญเหตุการณ์อันโหดร้าย และหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ครอบครัวดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่องความอยู่ดีมีสุขของแม่เลี้ยงเดี่ยวในชุมชนแออัดเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ของ Mairattanachaihan and Masae (2022) ที่ระบุว่า แม่เลี้ยงเดี่ยวมีความพยายามหาวิธีการดำรงชีพที่มุ่งให้สนองความต้องการของตนและสมาชิกครอบครัว ส่งผลให้เกิดความอยู่ดีมีสุขตามอัตภาพแม่ไม่ติดนิกก็ตาม ซึ่งสามารถเห็นได้จากการพยายามประกอบอาชีพหลายอย่างในเวลาเดียวกันด้วยความขยันและอดทน เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ที่เพียงพอค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงค่าใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว

ด้านสภาพแวดล้อม ในการดำรงชีวิต ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศาสนา นำไปสู่วัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน แต่ความแตกต่างดังกล่าวนี้ไม่อาจเป็นกำแพงขวางกั้นระหว่างกันภายใต้บริบทสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีการผสมผสานกันอย่างกลมกลืนนำไปสู่การมีคุณภาพ

ชีวิตที่ดีขึ้นของคนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่องภาวะอยู่ดีมีสุขของประชาชนในตำบลคูเต่าอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ของ Saetae *et al.* (2019) ที่ระบุว่า สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตเป็นอีกมิติหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความอยู่ดีมีสุข สภาพแวดล้อมที่ดีย่อมส่งผลต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดีเอื้อต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในสังคม กระนั้นเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังเป็นชนวนเหตุให้คนในพื้นที่ที่มีความรักและสามัคคีกันเกิดความแตกแยกและหวาดระแวงซึ่งกันและกันเอง ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่องวิถีชีวิตของครอบครัวกับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบชายแดนใต้ : กรณีศึกษาเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนใต้จังหวัดสงขลา ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2557 ของ Boonsiri (2016) ที่ระบุว่า สภาพสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่เปลี่ยนแปลงจากที่มีคนในชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างชุมชนต่างศาสนา เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมของคนในชุมชน เกิดความระแวงคนต่างศาสนา และการใช้ชีวิตประจำวันของครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบเกิดความยากลำบากขึ้นในช่วงแรก เพราะความกลัวว่าจะเกิดเหตุการณ์ซ้ำ กับสมาชิกในครอบครัว แต่เหตุการณ์ลักษณะนี้จะเปลี่ยนเป็นภาวะในช่วงระยะแรกของเหตุการณ์ เมื่อเวลาผ่านไปก็จะสามารถใช้ชีวิตประจำวันในด้านสังคมและวัฒนธรรมปกติตามสภาพครอบครัวทั่วไปในพื้นที่

ด้านการบริหารจัดการของรัฐ เหตุการณ์ความไม่สงบถือเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศอย่างแยกไม่ออก สภาวะการณ์ดังกล่าวส่งผลให้รัฐมีบทบาทสำคัญหลายบทบาท อาทิ การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ การบังคับใช้กฎหมายพิเศษ และการหาหรือแนวทางสันติภาพ เหล่านี้ล้วนเป็นหน้าที่รัฐที่ต้องดำเนินการทั้งสิ้น ถึงแม้รัฐจะพยายามบังคับใช้กฎหมายพิเศษต่างในพื้นที่ ก็ยังไม่สามารถจัด

ความขัดแย้งดังกล่าวให้สำเร็จผลได้ มีหน้าซ้ำการบังคับใช้กฎหมายพิเศษดังกล่าวยังส่อเค้าไปสู่การละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของคนในพื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่องกฎหมายความมั่นคงกับความเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ของ Aree and Sae-Ang (2019) ที่ระบุว่า ภายใต้อำนาจที่มอบในระดับสากลอย่างหลักนิติธรรม และความมั่นคงของมนุษย์ กฎหมายความมั่นคงที่บังคับใช้ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งสามฉบับ ซึ่งมีมาตรการทางกฎหมายหลายอย่างที่ขัดกับหลักนิติธรรม ไม่สอดคล้องกับความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ที่บั่นเซาะแก่นแกนแห่งสัจธรรมของสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่อย่างไรเสียก็ต้องคงไว้ แม้ในสถานการณ์ที่เป็นภาวะยกเว้น อันเป็นความจำเป็นและความอยู่รอดของรัฐก็ตาม และในด้านการหรือแนวทางการสนธิภาพนั้นรัฐได้ใช้กระบวนการพูดคุยในการแก้ไขปัญหาซึ่งสอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่องรูปแบบการเจรจาสนธิภาพกับกระบวนการจัดการความขัดแย้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ของ Maluleem (2021) ที่ระบุว่ากระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นวิธีการจัดการความขัดแย้งด้วยแนวทางสันติวิธีที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพยายามดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งเป็นแนวทางที่ทั่วโลกยอมรับว่าเป็นวิธีที่น่าจะมีการสูญเสียน้อยที่สุด สาเหตุของปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์อันยาวนานเกี่ยวเนื่องกับมิติอัตลักษณ์ทางสังคม วัฒนธรรม ความเป็นธรรม และคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่จึงต้องได้รับการแก้ไขด้วยแนวทางการเมืองที่ใช้สันติวิธีเป็นหลัก ซึ่งรัฐบาลในอดีตที่ผ่านมาได้พยายามที่จะใช้กระบวนการพูดคุยสันติสุขกับผู้คิดต่างจากรัฐ แต่ก็มีข้อจำกัดหลายประการทั้งของรัฐบาลไทยและกลุ่มผู้คิดเห็นต่างจากรัฐ แต่ในมุมมองความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นคิดเห็นว่าการเจรจาสนธิภาพข้างต้นไม่ได้เกิดจากผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่จริง แต่เป็นตัวแทนที่ถูกกำหนดขึ้นจากส่วนกลาง ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของผู้นำประชาชนที่มีต่อกระบวนการสนธิภาพในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้: กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานีของ Chamnong-anuwat (2023) ที่ระบุว่า รัฐบาลไม่ได้ประชาสัมพันธ์ผลของการพูดคุยฯ ให้ประชาชนทราบมากนักและสิ่งที่ประชาชนกังวลว่ารัฐบาลไทยไปพูดคุยเจรจาด้วยเป็นบุคคลที่อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ความรุนแรงที่แท้จริงหรือไม่และในการพูดคุยฯ ผู้นำได้ผลักดันให้ผู้นำ 4 เสาหลัก และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเข้าไปมีส่วนพูดคุยเจรจาและแนะนำให้ใช้ศาสตร์พระราชาราช ชาญ ชาญ ชาญ เป็นยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาดังกล่าว

สรุป

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าส่งผลกระทบต่อใน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพอนามัย 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านชีวิตการทำงาน 4) ด้านเศรษฐกิจในครัวเรือน 5) ด้านชีวิตครอบครัว 6) ด้านสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต และ 7) ด้านการบริหารจัดการของรัฐ ซึ่งครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิตที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นองค์รวม เป็นผลให้คุณภาพชีวิตเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์และเยาวชนที่อาศัยอยู่ในบริบทพื้นที่ความรุนแรงมีความแตกต่างไปจากเยาวชนที่อยู่ในบริบทพื้นที่อื่น ๆ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัจจัยที่บั่นทอนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต นำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างไม่ตรงจุด แต่กระนั้นยังพบข้อมูลน่าสนใจ คือ “การศึกษา” นับเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนที่ได้รับผลกระทบให้สามารถผ่านพ้นสามารถเผชิญเหตุการณ์อันเลวร้ายไปได้และนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Akharawirawat, T. and P. Banchonhattakit. 2022. Health communication for health promotion in community. *Journal of Phrae Public Health for Development* 2(1): 78-89. (in Thai)
- Aree, M. and K. Sae-Ang. 2019. Security laws and the movement of civil societies in 3 provinces of Thailand' sdeep south. *Journal of Integrated Sciences* 16(2): 85–119. (in Thai)
- Boonsiri, A. 2016. Livelihoods of families affected by the unrest in the special development region, southern border: Songkhla case study since 2004 -2013. *Inthanin Thaksin Journal* 11(1): 237-254. (in Thai)
- Chamnonganuwat, T. 2023. Perspectives of local leaders upon conflict resolution and peace process in three southernmost provinces: A case study of Muang district, Pattani province. Research report. Department of Public Administration, Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University, Songkhla. 135 p. (in Thai)
- Cheuseng, R. 2015. Integrated group counseling to decrease psychological impact and mourning process in crisis event of secondary school: A case of Dechapattanayanukul School in Pattani province. Research report. Department of Psychology and Counseling, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani. 160 p. (in Thai)
- Chumchuy, N., C. Kanjanavisut and N. Saratapan. 2021. Relationship among time management, family relationship, and quality of life of state autonomous universities students, Bangkok. *Journal of Kasetsart Educational Review* 36(3): 34-42. (in Thai)
- Institute for Peace Studies. 2023. Summary of incidents in southern Thailand. (Online). Available:<https://shorturl.asia/HPdmS> (September 23, 2023). (in Thai)
- Hataiyusuk, S., J. Mudlaeh, P. Seree and B. Yongyuan. 2020. Personal factors, parenting style and resilience affecting high-risk adolescents with posttraumatic stress disorder of the insurgency in the southern border provinces of Thailand. *The Journal of Prapokklao Hospital Clinical Medical Education Center* 37(3): 214-222. (in Thai)
- Heidegger, M. 1962. *Being and Time*. Harper & Row, New York.
- Kaeorattanasri, P. 2013. Quality of work life of teachers in multiculture area analysis of causal variables in the three southern border provinces. Department of Public Administration, Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University, Pattani. 127 p. (in Thai)
- Khanamkhaew, D. 2022. Myanmar migrant workers: Situation and life quality of

- income, case study of Nakhon Si Thammarat province. *Journal of Pacific Institute of Management Science (Humanities and Social Sciences)* 8(2): 410-419. (in Thai)
- Khaenamkhaew, D. 2022. Myanmar migrant workers: Quality of life and creating a new life in Nakhon Si Thammarat province. *Journal of Community Development and Life Quality* 8(2): 72-82. (in Thai)
- Mairattanachaichan, T. and A. Masae. 2022. Wellbeing of slum single mothers in Khlongtoie district, Bangkok. *Srinakharinwirot Research and Development (Journal of Humanities and Social Sciences)* 14(27): 49-61. (in Thai)
- Maluleem, J. 2021. The pattern and process of peace negotiation and conflict resolution in the deep south of Thailand. *Journal of Innovation and Management* 6(2): 92-101. (in Thai)
- Na Ranong, K. and T. Borwornnuntakul. 2019. Quality of work life of police in the insurgency southern border provinces of Thailand. *Integrated Social Science Journal, Mahidol University* 6(2): 328-347. (in Thai)
- Panyayong, B. and S. Juntalaseana. 2009. Mental health problems among students in the area with continuous insurgency in the deep south of Thailand. *Journal of Mental Health of Thailand* 17(1): 1-11. (in Thai)
- Rattakul, K. 2017. The narrative exposure group counseling to posttraumatic stress disorder of youth effected by a civil unrest in southern border provinces. Research report. Department of Counseling Psychology, Faculty of Education, Burapha University, Chonburi. 203 p. (in Thai)
- Saetae, S., C. Binlateh, M. Heemsuwan and J. Cheychom. 2019. Well-being of people in Khootao sub-district, Hatyai district, Songkhla province. (Online). Available: <https://shorturl.asia/AotsT> (October 14, 2023). (in Thai)
- Southern Observation Center. 2012. Summary of teachers/educators/students affected by the turmoil in southern Thailand (January 4, 2004 – September 7, 2010). (Online). Available: <https://deepsouthwatch.org/th/node/961> (September 23, 2023). (in Thai)
- Sripukdee, J. and P. Sukontamarn. 2017. Economic well-being of elderly Thai women. *Journal of Demography* 33(2): 50-80. (in Thai)
- Supaporn, N. 2009. Perception of people on well-being in Bang Pai Community. Research report. Rajapruk University, Nonthaburi. 79 p. (in Thai)
- Thai Health Promotion Foundation. 2021. Thaihealth Watch 2021. (Online). Available: <https://shorturl.asia/X6Fjq> (October 14, 2023). (in Thai)